



# Prokofjevs symfonie voor de vrede



14.03 Nijmegen  
15.03 Arnhem  
16.03 Enschede  
23.03 Apeldoorn

Alexei Ogrintchouk dirigent

Sergei Nakariakov bugel

## programma

**Pjotr Iljitsj Tsjaikovski** (1840-1893) Fantasieouverture **Romeo en Julia**

Rococovariaties, opus 33

*pauze*

**Sergej Prokofjev** (1891-1953) **Symfonie nr. 5** in Bes, opus 100  
Andante  
Allegro marcato  
Adagio  
Allegro giocoso

phion

Orkest van  
Gelderland  
& Overijssel

## toelichting

Het lijkt wel alsof Tsjaikovski een voorliefde had voor tragische liefdesverhalen. Twee verhalen van Poesjkin met liefde en dood in de hoofdrol zijn door Tsjaikovski omgevormd tot opera's: *Jevgeni Onegin* en *Pique Dame*.

In dit concert horen we het verhaal van *Romeo en Julia*. Tsjaikovski heeft nog enige tijd gespeeld met het idee om er een opera van te maken maar het is gebleven bij een ouverture. Het ligt voor de hand om deze voorliefde voor tragische liefdesverhalen te verklaren vanuit de persoonlijke omstandigheden van de componist. Tsjaikovski was homoseksueel en dat moest in het tsaristische Rusland geheim worden gehouden. Geheime liefde en het noodlot zijn belangrijke gegevens in het leven van Tsjaikovski én in het verhaal van *Romeo en Julia*. In deze Fantasieouverture laat Tsjaikovski niet het hele verhaal van Shakespeare horen. Na een uitgebreide langzame inleiding horen we afwisselend twee verschillende thema's. Het ene is heftig, luid en ritmisch en verbeeldt de strijd tussen de Montagues en de Capulets, de twee families die met elkaar overhoop liggen waardoor Romeo en Julia nooit bij elkaar kunnen horen: het noodlot. Het andere thema is een lange uitgesponnen lyrische melodie met smachtende harmonische wendingen: de liefde. Tsjaikovski componeerde dit werk in 1869 en maakte een herziene versie in 1880.

... EEN LANGE UITGESPONNEN  
LYRISCHE MELODIE MET  
SMACHTENDE HARMONISCHE  
WENDINGEN: DE LIEFDE.

## GEHEIME LIEFDE EN HET NOODLOT ZIJN BELANGRIJKE GEGEVENS IN HET LEVEN VAN TSJAIKOVSKI ÉN IN HET VERHAAL VAN ROMEO EN JULIA.

In 1876 voltooide Tsjaikovski *Francesca da Rimini*, een symfonisch gedicht over, alweer, een onmogelijke liefde. Meteen daarna koos hij voor een luchtiger werk: de *Rococovariaties*. Rococo is de benaming voor de stijlperiode die aan het eind van de barok de overgang naar het classicisme inluidde met componisten als Scarlatti, Rameau en de jonge Mozart. Het thema waarop de variaties zijn gebaseerd is niet afkomstig uit de rococoperiode maar door Tsjaikovski zelf bedacht. Na een korte inleiding door het orkest volgt het thema in de solopartij. Daarna volgen acht variaties, steeds met een andere sfeer en een ander tempo maar harmonisch en melodisch duidelijk terug te voeren op het oorspronkelijke thema. De solopartij is geschreven voor cello maar zal nu uitgevoerd worden op de bugel. De bugel is een koperen blaasinstrument ontwikkeld door Adolphe Sax (ook de uitvinder van de saxofoon). Het uitvoeren van de *Rococovariaties* op een bugel is op zijn minst uitdagend te noemen. Het werk vereist een enorme techniek in het hoge maar ook in het allerlaagste register en daarnaast een enorme beheersing van de ademhaling.

## PROKOFJEV MAAKT FANTASTISCH GEBRUIK VAN DE UITGEBREIDE ORKESTBEZETTING.

Sergej Prokofjev studeerde aan het conservatorium van Sint-Petersburg waar vóór hem Igor Stravinsky en ná hem Dmitri Sjostakovitsj studeerden. De revolutie van 1917 zorgde ervoor dat de situatie in Rusland dusdanig onzeker werd dat Prokofjev, net als Stravinsky, ervoor koos om in het buitenland te blijven. Prokofjev verbleef in de Verenigde Staten en probeerde daar naam te maken als pianist en componist. Later probeerde hij een carrière op te starten in Parijs maar daar onderzocht hij de concurrentie van Stravinsky. Prokofjev voelde zich niet op zijn plaats. Hij ondervond dat zijn unieke muzikale taal met dissonante harmonieën en lyrische melodieën te traditioneel was voor de modernisten en te modern voor de traditionalisten. In de Sovjet-Unie waren zijn werken wél populair en werd er stevig aan hem getrokken om toch vooral terug te keren naar zijn geboorteland. Na jarenlang twijfelen ging hij overstag en in 1936 vestigde hij zich in Moskou om daar vervolgens alle ellende van de Stalin-terreur en de Tweede Wereldoorlog mee te maken. Hij moest zijn paspoort inleveren en is nooit meer in het buitenland geweest. Net als Sjostakovitsj, de componist die al zijn hele leven lang in angst leefde voor de sovjet-autoriteiten, moest Prokofjev leren om in de hoofden van de bureaucraten te kijken. Veel van zijn stukken werden afgevoerd omdat ze 'formalistisch' of te weinig sociaal-realistisch zouden zijn, terwijl

niemand kon uitleggen wat die begrippen precies inhielden. Zijn *Vijfde symfonie* vond wél genade en werd voor het eerst uitgevoerd op 13 januari 1945 onder zijn eigen leiding. Hij moest met de eerste inzet even wachten omdat er in de verte geweervuur te horen was om te vieren dat het rode leger Duits grondgebied had betreden. Doordat de première samenviel met het begin van de bevrijding van een deel van Europa én door het vreugdevolle karakter van de muziek is deze symfonie over de hele wereld uitgevoerd als 'de symfonie van de vrede'.

Het eerste deel van deze symfonie is een langzaam deel dat vooral is opgebouwd rond de melodie die in het begin door de fluit en de fagot wordt gespeeld. Het tweede deel is een snel deel met veel humor. Het derde deel is weer langzaam. De muziek bouwt op naar een climax waarin, met wat fantasie, flink wat oorlogsgeweld te beluisteren valt. Het vierde deel is een uitbundige finale. Prokofjev maakt fantastisch gebruik van de uitgebreide orkestbezetting.

Prokofjev vertelde later dat hij de symfonie zag als 'een eerbetoon aan de menselijke geest. Ik wilde zingen over de vrije en gelukkige mens, over zijn kracht, zijn edelmoedigheid en de puurheid van zijn ziel.' Wie die vrije en gelukkige mens is heeft Prokofjev niet toegelicht. Het kan gaan over een soldaat die terugkeert van het slagveld, maar ook over een kunstenaar die niet langer te maken heeft met dictatoriale overheidsbemoediging. Dit was het laatste werk dat Prokofjev dirigeerde. Enkele jaren later werd zijn muziek door de autoriteiten in de ban gedaan. Hij overleed op 5 maart 1953 op dezelfde dag als Stalin.

Jacob Jansen



## biografie

### Alexei Ogrintchouk

De Nederlands-Russische dirigent Alexei Ogrintchouk geeft al vanaf zijn dertiende concerten als hoboïst in Rusland, Europa en Japan. Hij studeerde af aan de befaamde Gnessin Staatsacademie voor Muziek in Moskou en het Parijse conservatorium en won een aantal internationale concoursen, waaronder op 19-jarige leeftijd het prestigieuze CIEM-concours van Genève. Daarnaast was hij de winnaar van twee Victoires de la Musique Classique in 2002, de Russische Triomfprijs in 2005 en de Borletti-Buitoni Trust Award in 2007. Bovendien maakte hij deel uit van de prestigieuze Rising Stars- en BBC New Generation Artists-programma's.

Alexei Ogrintchouk is sinds augustus 2005 als solohoboïst verbonden aan het Koninklijk Concertgebouworkest. Daarvoor bekleedde hij vanaf zijn twintigste dezelfde functie bij het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Als charismatische en technisch briljante hoboïst heeft hij gesoleerd onder de grootste dirigenten en bij de beroemdste orkesten van de wereld. Ogrintchouk

werd in 2011 als opvolger van Maurice Bourgue benoemd tot hoofdvakdocent aan de Haute École de Musique de Genève. Hij is sinds 2010 gastdocent aan het Koninklijk Conservatorium van Den Haag en geeft wereldwijd masterclasses.

Naast zijn carrière als hoboïst is Alexei zich steeds meer gaan ontwikkelen als dirigent. Intussen heeft hij in die hoedanigheid met vele orkesten gewerkt, zoals het Orkest van het Mariinski-theater, het Sint-Petersburgs Filharmonisch Orkest, het Orchestre Philharmonique de Monte-Carlo, het Brussels Philharmonic, het Orchestre National des Pays de la Loire, Sinfonia Lahti, Camerata RCO, het Concertgebouw Kamerorkest, Amsterdam Sinfonietta, Kremerata Baltica, het Orchestre de Chambre de Lausanne, het Orchestre de Chambre de Genève en het Verbier Festivalorkest.

Alexei Ogrintchouk beleefde in 2020 een uiterst succesvol debuut als dirigent bij Phion, waarna hij in 2023 werd aangesteld als chef-dirigent van het orkest.



biografie

## Sergei Nakariakov

Nog maar tien jaar oud gaf de Israëlisch-Russische trompettist Sergei Nakariakov zijn eerste concerten. Een paar jaar later had deze 'Paganini op de trompet', zoals hij door de pers werd aangeprezen, al zijn eerste cd gemaakt met daarop het uiterst virtuoze *Carnaval de Venise*. Inmiddels heeft hij opgetreden bij talloze orkesten waaronder recentelijk het Beethoven Orchester Bonn, het Symfonieorkest van Praag en het Kamerorkest van Korea. Daarnaast speelde hij samen met andere grote musici zoals Vadim Repin, Martha Argerich en Mischa Maisky. Hij heeft een groot aantal cd's op zijn naam staan waaronder de grote trompetconcerten van Vivaldi, Haydn en Hummel, maar ook moderne trompetconcerten van Vainberg, Arutiunian en Widmann.

Sergei Nakariakov heeft een omvangrijk repertoire van muziek uit alle stijperiodes en breidt dat nog steeds uit. In de loop der jaren maakte hij talloze bewerkingen van uiteenlopende composities om die op trompet te kunnen spelen. Naast de trompet is hij ook een uitstekend bespeler van de bugel of de flügelhorn. Ook voor dat instrument, dat veel milder van toon is dan de trompet, heeft hij een groot aantal arrangementen van bekende composities gemaakt.



## BINNENKORT IN DE CONCERTZAAL



### 28 t/m 30 maart in Zwolle, Arnhem en Enschede NATHALIA MILSTEIN SPEELT BRAHMS

Nathalia Milstein speelt een gekend Brahms-concert. Het pianoconcert staat centraal tijdens de derde Piano Biënnale van Arnhem. In Zwolle en Enschede spelen de musici van Phion onder leiding van Bas Wiegers Bartóks Concert voor orkest. Dat creëert een bijzondere combinatie van piano en orkestwerk.



### 11 t/m 13 april in Enschede, Oldenzaal en Zwolle MATTHÄUS-PASSION

Het is bijna driehonderd jaar geleden gecomponeerd, maar nog steeds weet Bachs *Matthäus-Passion* in de dagen voor Pasen miljoenen luisteraars diep te ontroeren. Het is onvoorstelbaar hoe meesterlijk de componist het lijden en sterven van Christus in muziek weet te vatten. Het geheel staat onder leiding van Jan Willem de Vriend, een autoriteit op het gebied van muziek uit de achttiende eeuw.



### 27 april t/m 3 mei in Arnhem, Nijmegen en Enschede NOA WILDSCHUT SPEELT SAINT-SAËNS

Noa Wildschut begon haar carrière als wonderkind op de viool. Nu, nog geen 25 jaar oud, speelt ze nog altijd de sterren van de hemel. Zoals te horen is in het schitterende *Vioolconcert nr. 3* van Saint-Saëns. Dirigent Martijn Dendievel was al eerder met succes te gast bij Phion. Hij leidt het orkest in muziek van Sibelius, waaronder de heldhaftige *Tweede symfonie* van Finlands nationale componist.

#### Met dank aan:

Ministerie OCW, Provincies Gelderland en Overijssel, gemeentes Apeldoorn, Arnhem, Enschede en Nijmegen, Familie Heersink Innovatie Fonds, Sociëteit Apollo, Stichting Vrienden & Mecenaat van Phion, Dirkzwager, Koninklijke Burgers' Zoo, Appeldoorn, Bibu Arbeidsmediation, Bömer engineering services, Den Hartog Heuff notarissen, DK Makelaars, Eshgro, INN'Twente, Landgoed De Wilmersberg, Regalis, Van 't Hof Schoonmaak en ZON Zwolle.

Je kunt Phion op allerlei manieren steunen. Kijk voor meer informatie op [phion.nl](https://phion.nl) bij Steun.



Orkest van  
Gelderland  
& Overijssel



[phion.nl](https://phion.nl)